

RIKSADVOKATEN

Justis- og beredskapsdepartementet

Leveres elektronisk: www.regjeringen.no/id2510526

DERES REF.:
16/5054

VÅR REF.:
2016/01579-002 TFR014
348

DATO:
22.02.2017

HØRING – FORSLAG TIL LOVREGLER OM SIVILRETTLIG INNDRAGNING

1. Innledning

Det vises til departementets høringsbrev 22. september 2016 vedrørende ovennevnte, med høringsfrist 15. februar d.å. Vi beklager fristoverskridelsen.

Av høringsbrevet fremgår at Ruis lovutkast er ment som et *eksempel* på hvordan et sivilrettslig inndragningsinstitutt kan utformes, og at departementet foreløpig ikke har tatt stilling til forslaget. Riksadvokaten legger til grunn at departementet i denne omgang først og fremst ønsker tilbakemelding på den overordnede *modellen* som utredningen skisserer. Det vil da være naturlig å komme tilbake til den konkrete utformingen av inndragningshjemplene, det prosessuelle regelverket og forholdet til individrettighetene i Grunnloven og EMK i forbindelse med en eventuell ordinær høring.

Et effektivt inndragningsinstitutt er en nødvendig forutsetning for å realisere den sentrale kriminalpolitiske målsettingen om at straffbare handlinger ikke skal lønne seg. Det har i sentrale styringsdokumenter over en årrekke vært fremhevet at man for å bekjempe den grove profittmotiverte kriminaliteten, må besørge at utbytte fra straffbare handlinger blir inndratt, jf. for eksempel riksadvokatens mål- og prioriteringsrundskriv 2016 på s. 6. Man må imidlertid konstatere at disse signalene har vært vanskelige å omsette i praksis, slik det er redegjort nærmere for i kapittel 5 i utredningen. Inndragningsstatistikken for 2016 underbygger dette ytterligere.

Med utgangspunkt i de begrensede resultater man har oppnådd til tross for en ikke ubetydelig innsats, er det åpenbart et presserende behov for å vurdere tiltak som kan bidra til å styrke inndragningsinstituttet. Gitt de meget positive erfaringene man har gjort seg med den irske modellen for sivilrettslig inndragning, er det grunn til å tro at innføringen av en lignende ordning i Norge vil kunne bidra en vesentlig bedring av inndragningsinstituttets effektivitet. Vi kan derfor på generelt grunnlag slutte oss til forslaget om å innføre et slikt rettsinstitutt i norsk rett. Gitt det overordnede perspektivet vi i denne omgang begrenser oss til, skal vi i det følgende knytte noen bemerkninger til hvor

inndragningsreglene plasseres, og hvordan Inndragningsenheten bør organiseres. Vi vil i denne sammenheng løpende vurdere om de synspunktene som riksadvokaten tidligere har gjort gjeldende om disse spørsmålene, stadig bør fastholdes.

2. Sivilprosessuelt eller straffeprosessuelt spor?

Et sentralt spørsmål er om den nye ordningen bør plasseres i et sivilprosessuelt eller straffeprosessuelt spor. I riksadvokatens brev 24. april 2014 til departementet gikk vi som kjent inn for den sistnevnte tilnærmingen burde legges til grunn (kopi vedlegges for enkel referanse). Det skyldtes særlig nærheten til den materielle strafferetten og behovet for straffeprosessuelle etterforskningsmetoder. Utredningen gir grunn til å se på dette spørsmålet på nytt.

Riksadvokaten slutter seg etter overveielse til ønsket om å markere forskjellen på straffelovens inndragningsregler – som gjennomgående vil måtte anses som straffereaksjoner etter EMK – og de foreslåtte reglene om sivilrettslig inndragning. Dette muliggjør også hovedprinsippet om at de sistnevnte reglene skal være subsidiære, i den forstand at de kun aktualiseres der en strafferettslig inndragning er umulig eller ikke fører frem, jf. lovutkastet § 6. Om reglene i stedet inntas i det strafferettslige sporet vil de i større grad fremstå som et supplement til dagens inndragningshjemler, med de rettslige konsekvensene dette har. De metodene som lovutkastet åpner for – etter mønster av tilsynsforvaltningens lovhjemler for bevissikring mv. – vil også gjøre det unødvendig å koble det sivilrettslige inndragningsinstituttet til de straffeprosessuelle tvangsmidlene.

Riksadvokaten støtter på denne bakgrunn at ordningen plasseres i et sivilprosessuelt spor.

3. Inndragningsenhetens organisering

Det grunnleggende sporvalget som er drøftet i forrige punkt, har også betydning for hvordan Inndragningsenheten bør organiseres. I det ovennevnte brev 24. april 2014 forutsatte riksadvokaten at påtalemyndigheten bør ha ansvaret for et inndragningsinstitutt som innarbeides i det strafferettslige regelverket. Gitt at reglene plasseres utenfor straffesporet, stiller dette seg annerledes. Skal det først ligge en realitet i at sivilrettslig inndragning skal utgjøre et selvstendig rettsinstitutt, bør ansvaret for disse sakene legges til en selvstendig enhet som ikke er en del av politiet, påtalemyndigheten eller annet offentlig organ.

Riksadvokaten merker seg ellers at enheten skal være tverrfaglig organisert, med ansatte som har bakgrunn fra så vel politiet, kontrolletatene og øvrig forvaltning. Dette fremstår som en hensiktsmessig organisering, gitt et slikt sivilrettslig regime som utredningen skisserer. Vi støtter også forslaget om at enheten ikke skal være underlagt politisk styring i enkeltsaker.

Knut Erik Sæther
ass. riksadvokat

Thomas Frøberg
kst. førstestatsadvokat

Vedlegg